

REPATRIACJA

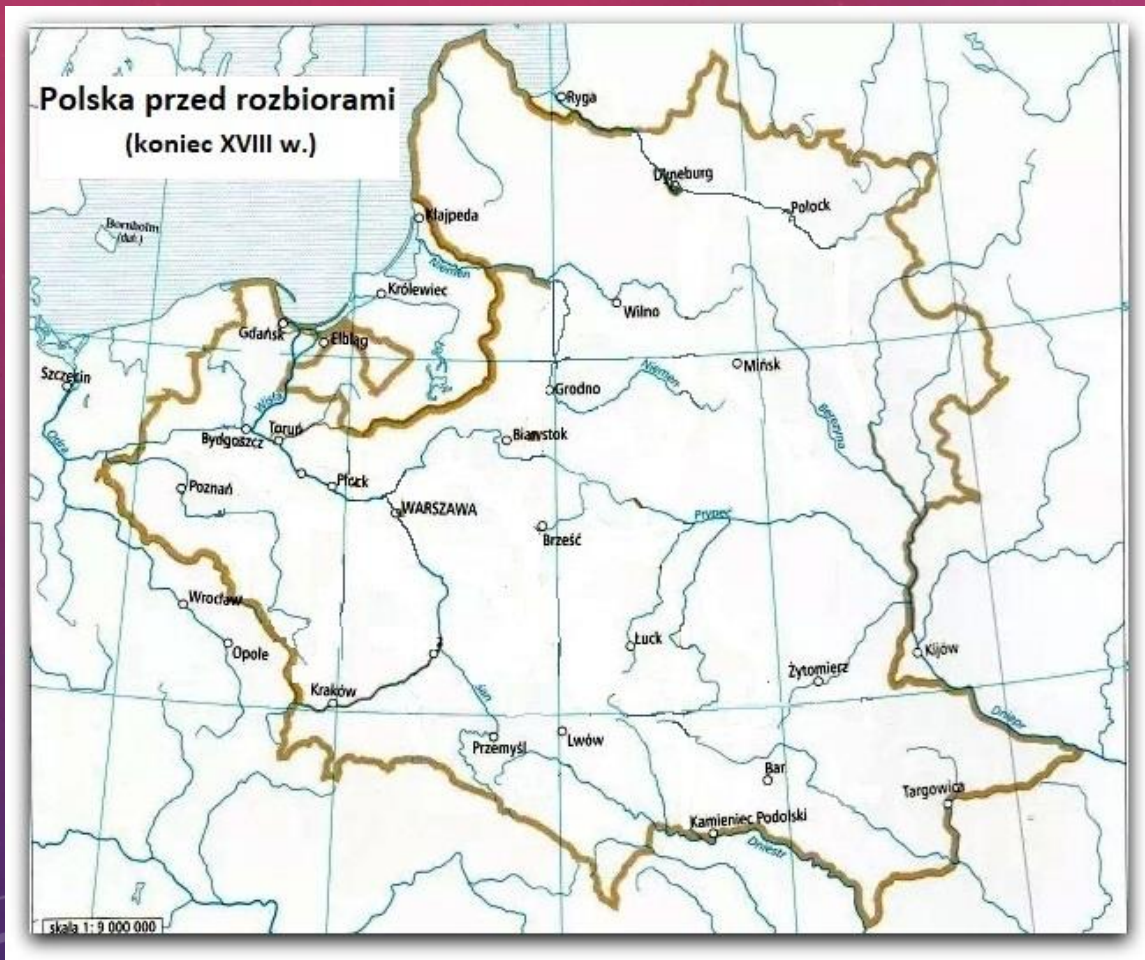
CZĘŚĆ 1.
Z POLSKI W DALEKI STEP,
CZYLI ZSYŁKA POLAKÓW DO KAZACHSTANU

KAZACHSTAN

- Kraj prawie 9 razy większy od Polski
- Liczy 18 milionów mieszkańców
- Leży w Azji (88%) i w Europie (12%)
- Do 1991 r. jedna z republik ZSRR
- Graniczy z Chinami, Kirgistanem, Turkmenistanem, Uzbekistanem i Rosją
- Religia dominująca – islam (70%)
 - Stolica – Nur-Sułtan
- Kazachstan był miejscem masowych zsyłek Polaków w latach 1936-1941.

KTO I DLACZEGO DEPORTOWAŁ POLAKÓW? /PIERWSZA FALA/

W 1918 roku Polska odzyskała niepodległość, ale zmieniły się granice państwa. Polacy, którzy pozostali w granicach Związku Radzieckiego, dla Stalina byli „elementem niepewnym” i jako tacy jeszcze przed II wojną światową stali się ofiarami pierwszych przymusowych wywózek.

KTO I DLACZEGO DEPORTOWAŁ POLAKÓW? /DRUGA FALA/

W 1939 r. w wyniku paktu Ribbentrop - Mołotow Polska została podzielona pomiędzy ZSRR i III Rzeszę.

Na terenach zajętych przez Sowietów wielką rolę odgrywał terror, za pomocą którego niszczone jakiegokolwiek przejawy lub tylko możliwości oporu Polaków.

Głównym elementem terroru były deportacje. Cztery wielkie deportacje.

Deportacje objęły ok. 320 tys. obywateli II RP.

Umieralność zesłańców była bardzo duża, zwłaszcza ludzi starych i małych dzieci oraz zesłańców pozbawionych rodzin czy przyjaciół, którzy mogliby się podzielić z nimi jedzeniem.

Zsyłano inteligencję, wojskowych, policjantów, bogatszych ziemian.
Rodziny (kobiety i dzieci) zsyłano jako „członka rodziny zdrajcy ojczyzny”.

TRUDNA WALKA O PRZEŻYCIE KAŻDEGO DNIA

Przed przybyciem zesańców miejscową ludność
nastawiono do nich wrogo.

Dla przybyłych zesańców nie przygotowano żadnych
pomieszczeń mieszkalnych - po długiej i wyniszczającej
podróży wysadzano ich z transportu w gołym stepie.
Ludzie budowali ziemianki.

Głód był potworny. Racje żywnościowe były mizerne
i tylko dla zdolnych do pracy. Funkcjonowała
bezwzględna zasada „Kto nie pracuje, ten nie je”.
Jednocześnie Polaków kierowano do najcięższych prac.

Wyniszczone organizmy zesańców dopadały liczne
choroby - świerzb, dur brzuszny, tyfus, malaria,
biegunki czy czerwonki.

CENNYM ŚWIADECTWEM TAMTYCH CZASÓW SĄ WSPOMNIENIA ZEŚLAŃCÓW.

TAKIE ŚWIADECTWO DAJE DR KRYSTYNA BORUCIŃSKA, EMERYTOWANA NAUCZYCIELKA II LO W GRUDZIĄDZU, AUTORKA KSIĄŻKI „TAMTA RZECZYWISTOŚĆ”

„Mój ojciec, który w 1939 roku został powołany do wojska i poległ już 21 września w latach 1918-1920, był uczestnikiem walk w obronie Kresów Wschodnich. Za to właśnie cała nasza rodzina uznana została za wrogów władzy radzieckiej i z tego powodu zostaliśmy zesłani. (...) Na początku mieliśmy miejsce razem z owcami. Trochę siana, trochę słomy, do tego odchody, krew po dopiero co narodzonych jagniętach. Ale to jeszcze nic. Najgorsze było robactwo: wszy, pluskwy, myszy i szczury. Wszystko naraz. Drapałam się tak, że całą głowę miałam w strupach. Płakałam z bólu”.

Cała opowieść dr Borucińskiej:

https://www.czasswiecia.pl/czas_swiecia/7,88814,24644595,lekcja-dla-rodaka-zsylka-w-oczach-dr-krystyny-borucinskiej.html

DLACZEGO PO WOJNIE POLACY NIE WRÓCILI DO KRAJU?

Umowa polsko-sowiecka z 1945 r. zawierała postanowienia, które w znacznym stopniu utrudniały proces repatriacji ludności polskiej.

1. „Okienko repatriacyjne” otwarte było zaledwie około roku, teren zsyłek był ogromny, a cała akcja prowadzona była chaotycznie.
2. Repatriacja nie objęła ponad 100 tys. obywateli, którzy nie mieli żadnych dowodów przynależności do narodowości polskiej (trzeba pamiętać, że posiadanie polskich dokumentów w czasie zesłania groziło śmiercią, więc niektórzy niszczyli je w obawie o życie.)
3. Z repatriacji wykluczono tych Polaków, którzy przed II wojną mieszkali na terenach zajętych przez Związek Radziecki (uznawano ich za obywateli ZSRR).
4. Repatriacji nie podlegali obywatele, którzy mieli przed wojną polskie obywatelstwo, ale byli innej narodowości niż polska (Białorusini, Litwini i inni). Władze sowieckie uważały tych obywateli za obywateli sowieckich.

Z 750 tys. obywateli polskich, którzy powinni mieć prawo skorzystania z polsko-sowieckiej umowy repatriacyjnej wróciło do Polski zaledwie ok. 280 tysięcy.

Kolejne powroty Polaków do ojczyzny stały się możliwe dopiero po rozpadzie Związku Radzieckiego, czyli po 1991 r.

CZĘŚĆ 2.
W DALEKIM STEPIE JEST POLSKA,
CZYLI O ŻYCIU POLAKÓW W KAZACHSTANIE

W CZASACH ZWIĄZKU RADZIECKIEGO

Dzieci i wnuki Polaków, którzy urodzili się na terenie Kazachskiej SRR, były sowietyzowane, zabroniono im nauki języka polskiego oraz pielęgnowania tradycji narodowych. Tworzenie człowieka sowieckiego było priorytetem polityki ZSRR w obszarze narodowościowym.

Pomimo trudnych warunków życia Polacy zachowali swoje tradycje i potrafili przekazać następnym pokoleniom miłość do ojczystej pieśni, kultury a nawet języka.

W KAZACHSTANIE DZISIAJ

Polacy w Kazachstanie mieszkają głównie na północy kraju, w rejonie miast Nur-Sułtan, Kustanaj, Pietropawłowsk. W tej okolicy powstały w okresie zsyłek (i do dziś istnieją) miejscowości nazywane przez Polaków własnymi, polskimi nazwami, np.: Kalinówka, Wiśniówka, Jasna Polana, Zielony Gaj.

Życie w tym rejonie jest surowe i ciężkie. Zimą wsie praktycznie odcięte są od świata, latem upały dochodzą do czterdziestu stopni. Na wsiach Polacy żyją bardzo skromnie, często wręcz ubogo. Szerzy się bezrobocie – zbawieniem bywają emerytury dziadków i duże przydomowe ogródki. Lepsze warunki panują w miastach. Cała północ sprawia jednak raczej przygnębiające wrażenie. Bywa, że we wsiach straszą ruiny pozamykanych przedszkoli, domów kultury, czasem szkół.

VITALIY - STUDENT Z KRASNODOLSKA O SWOJEJ WSI

"Droga do mojej wioski po deszczu" – zatytułował swoje zdjęcie Vitaliy Korzhenevskiy i wyjaśnił: Takimi drogami jeździmy z Krasnodolska do innych wsi i dojeżdżamy do drogi asfaltowej. Przy suchej pogodzie jest wygodna, ale w czasie deszczu trzeba jeździć bardzo zniszczoną drogą gruntową. Do drogi asfaltowej z mojej wsi jest około 40 kilometrów. Moja wieś jest nieduża. Powstała w 1936 roku, podczas deportacji. Większość mieszkańców stanowią Polacy. Co rok liczba ludności się zmniejsza - ludzie wyjeżdżają, bo nie ma perspektywy, szkoła na progu zamknięcia, ale główną przyczyną opuszczania wioski jest właśnie droga. Zimą, gdy jest dużo śniegu, i wiosną, gdy roztopy, w ogóle nie można dojechać do miasta, do lekarza, do szpitala. Najgorzej mają ludzie starsi.

CZY TO NAPRAWDĘ POLACY?

TAK, POLACY!

POLACY, KTÓRZY MAJĄ JEDNO MARZENIE

- **Język polski nie jest w Kazachstanie** wyznacznikiem polskości.
- Prawdą jest, że większość Polaków w Kazachstanie nie zna języka polskiego, ponieważ nigdy nie było tam polskich szkół. Była to świadoma polityka Moskwy.
- Wyznacznikiem polskości w muzułmańskim Kazachstanie jest zachowana wiara ojców, czyli religia chrześcijańska (katolicka i prawosławna).
- Chrześcijan w Kazachstanie jest nawet 100 tysięcy!
- Polskie pochodzenie otwarcie deklaruje 40 tysięcy z nich.
- Chęć powrotu do Polski wyraża około 25 tysięcy Polaków.

The background image shows a vast, flat landscape, likely a steppe or prairie, with low-lying green and brown vegetation. In the distance, there are faint, dark silhouettes of hills or mountains. The sky is a clear, bright blue, filled with numerous fluffy white cumulus clouds of varying sizes. The overall scene conveys a sense of openness and vastness.

CZĘŚĆ 3.
Z DALEKIEGO STEPU DO POLSKI,
CZYLI JAK SPEŁNIĆ MARZENIE O REPATRIACJI

PREAMBUŁA DO USTAWY O REPATRIACJI Z DNIA 9 LISTOPADA 2000 R.

W poczuciu głębokiej więzi z Polakami – potomkami dawnej Rzeczypospolitej, ofiarami komunistycznego terroru, przemocą zmuszonymi do opuszczenia ziemi przodków, osiedlonymi wbrew własnej woli na najtrudniejszych do zamieszkania obszarach byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich; pozbawionymi możliwości powrotu do Polski, prześladowanymi z powodu swojego pochodzenia oraz przywiązania do wiary, tradycji i umiłowania wolności, skazanymi na pracę w nieludzkich warunkach, głód, choroby i częstokroć na fizyczne wyniszczenie; którzy, mimo wszelkich przeciwności, nigdy nie wyrzekli się Polski, jej tradycji i kultury, a miłość i przywiązanie do Ojczyzny przekazali swoim potomkom – pragnąc zadośćuczynić za doznawane przez zesłańców krzywdy, uznaje się, że powinnością Państwa Polskiego jest umożliwienie repatriacji rodakom, którzy pozostali na Wschodzie (...)

CO TO JEST REPATRIACJA?

- Po rozpadzie ZSRR (w 1991 r.) wróciła możliwość repatriacji, czyli powrotu do ojczyzny osób pochodzenia polskiego. Repatrianci z chwilą przyjazdu do Polski na pobyt stały otrzymują natychmiast polskie obywatelstwo.
- Rząd zajął się repatriacją dopiero w 2000 roku. Szczegółowe zasady zostały określone w ustawie z 9 listopada 2000 r. o repatriacji, znowelizowanej w roku 2017 r.
- Z procedury repatriacyjnej mogą skorzystać osoby polskiego pochodzenia, które zostały wysiedlone z Polski w latach 30. i 40. XX wieku na tereny byłego ZSRR, ich potomkowie oraz członkowie najbliższej rodziny.
- Rząd RP traktuje prowadzenie akcji repatriacyjnej jako spełnienie moralnego obowiązku i wynagrodzenie rodakom historycznych krzywd.

Należy podkreślić, że procedura repatriacyjna jest bardzo skomplikowana i wymaga ogromnej determinacji Polaków pragnących powrócić do Ojczyzny

KOLEJKA DO POLSKI, CZYLI BAZA „RODAK”

- Pomyślnie zakończona procedura repatriacyjna jest równoznaczna z tym, że Polska przyrzeka repatriantowi możliwość powrotu do kraju.
- Niestety, pomyślnie zakończona procedura repatriacyjna nie jest równoznaczna z tym, że Polska zaraz przyjmie swojego rodaka. Oczekiwanie na powrót trwa bardzo długo. Nawet 10-12 lat.
- Oczekujący są zarejestrowani w bazie RODAK, czyli swoistej „kolejce do Polski”.
- Liczba Polaków zarejestrowanych w bazie RODAK ciągle się zwiększa. Obecnie kolejka oczekujących sięga 10 tysięcy osób. Trzeba pamiętać, że są to ludzie gotowi na natychmiastową repatriację!
- Kolejka posuwa się bardzo wolno, a przecież na przyjazd do Polski czekają normalne rodziny, wielopokoleniowe, wielodzietne. Ludzie, którzy będą żyć z własnej ciężkiej pracy, są do niej zresztą przyzwyczajeni. Nie są dla Polski żadnym ciężarem, za to podnoszą statystyki demograficzne :)

JAK REPATRIANCI MOGĄ WRÓCIĆ DO KRAJU?

1. Przez program rządowy – z trzymiesięcznym pobytem adaptacyjnym w ośrodku dla Polonii w Pułtusku lub Środzie Wlkp.
Repatrianci podczas pobytu w ośrodku uczą się języka, wyrabiają polskie dokumenty, przygotowują się do podjęcia pracy w Polsce. W chwili opuszczania ośrodka rodzina otrzymuje wsparcie finansowe na rozpoczęcie nowego życia w Polsce.
(W 2020 r. przyjechało w ten sposób do Polski 200 osób, w 2021 r. – 85).
2. Na zaproszenia wystosowane przez gminę. Samorząd (korzystając ze wsparcia finansowego budżetu państwa) zapewnia rodzinie mieszkanie i pracę.
W chwili przybycia rodzina otrzymuje wsparcie finansowe na rozpoczęcie nowego życia w Polsce.

W czołówce województw, w których gminy w poprzednim roku przyjęły najwięcej repatriantów, są: mazowieckie (186 osiedlonych), wielkopolskie (145) i dolnośląskie (120). Najgorzej sytuacja wygląda w kujawsko-pomorskim, w którym w poprzednim roku osiedlona została jedna osoba.

WALIZKA PEŁNA NADZIEI

Repatrianci w Polsce zaczynają życie od nowa – do samolotu lecącego do ojczyzny mogą wziąć tylko 23 kg bagażu. Z tęsknoty za ojczyzną, chcąc - cytując hymn narodowy - „złączyć się z narodem” zamykają dotychczasowe życie w jednej walizce.

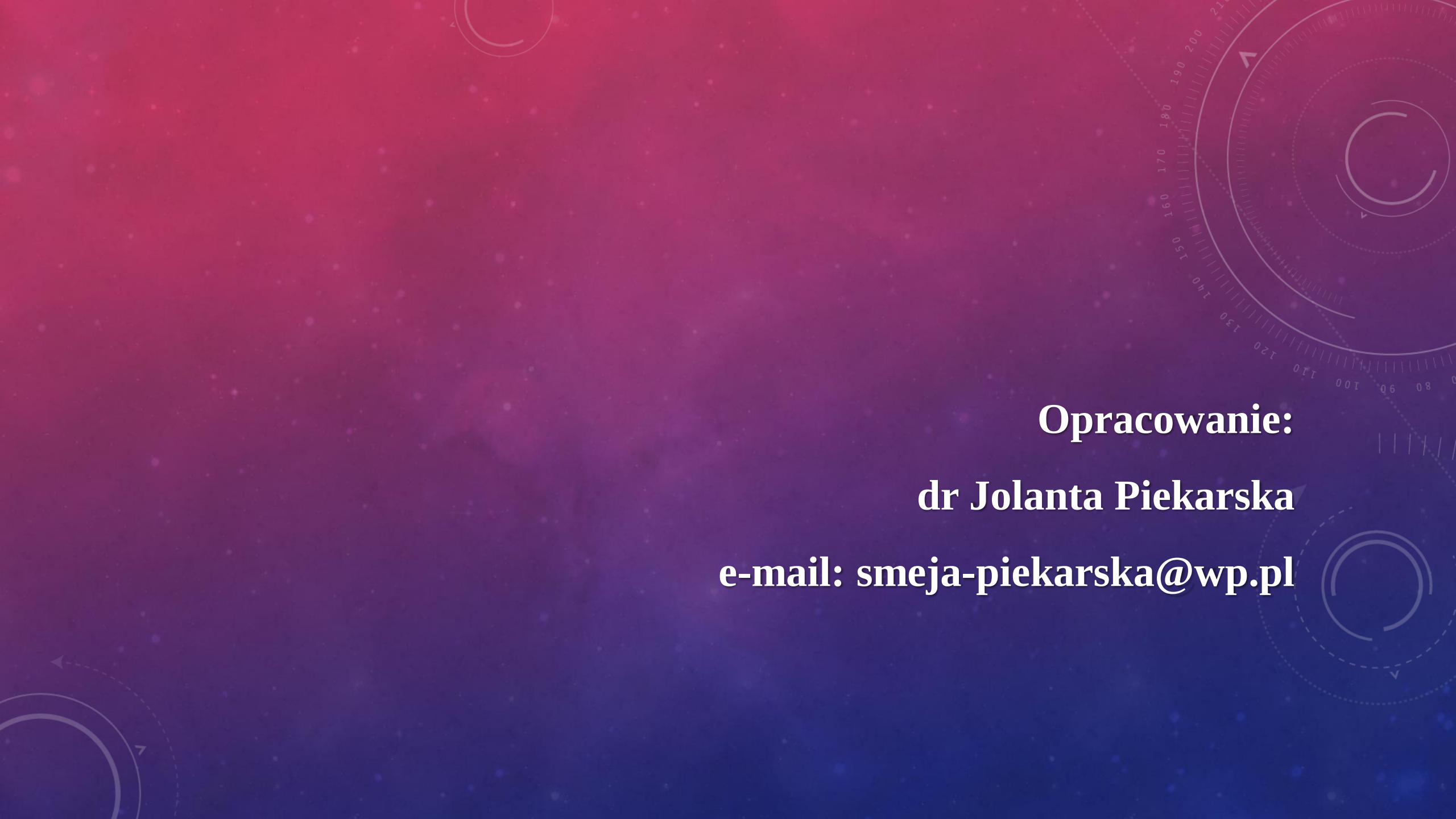
To nasz duży obowiązek, żeby repatrianci byli dobrze przyjęci w nowym środowisku.

Repatrianci potrzebują czytelnych przekazów, że my, tu w Polsce, się nimi na pewno zaopiekujemy.

W Osiu tak będzie, prawda?

Opracowanie:
dr Jolanta Piekarska
e-mail: smeja-piekarska@wp.pl

BIBLIOGRAFIA

<https://www.gov.pl/web/mswia/kolejna-grupa-repatriantow-z-kazachstanu-przyleciala-do-polski>

<http://repatriancipultusk.pl/2018/03/16/artykul-w-polskim-radiu-repatriacje-kilkadziesiat-tys-osob-marzy-o-powrocie-do-polski/#more-183>

<https://www.gov.pl/web/republikamoldawii/repatriacja-informacje-ogolne>

<https://vod.tvp.pl/video/warto-rozmawiac,17062019,42822641?fbclid=IwAR35LNSIKuHOnyMXZrxpwAKiswUlVHQw2L0Hm8qfV61IPfUzuGPbg52o6GQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=8d0qOtt2Hb4>

<https://www.youtube.com/watch?v=tnFCTlj-mKs>

<https://ciekawostkihistoryczne.pl/2017/03/20/prawdziwy-obraz-tragedii-ilu-polakow-wywieziono-na-sybir-na-rozkaz-stalina/#2>

<https://www.rp.pl/kraj/art86971-nielatwe-powroty-polakow>

<https://www.youtube.com/watch?v=kQ7Cr00h-Tc>

<https://www.gosc.pl/doc/3899538.Repatriacja-nowa-odslona/2>

<https://www.youtube.com/watch?v=tnFCTlj-mKs>

https://www.kazpravda.kz/articles/view/ssilka-na-vizhivanie?fbclid=IwAR3y711yv-l-e2C3ikt3gkt_tjFhT-QpJg8F-527L_KGW8UX8xqw2KG9iyw

<https://www.youtube.com/watch?v=j8F0S3bZidI>

<https://zapiskirepatrianta.wixsite.com/repatriacja>

https://nowahistoria.interia.pl/polska-walczaca/news-wstrzasajace-warunki-zycia-polakow-deportowanych-na-syberie-,nld,1103785#utm_source=paste&utm_medium=paste&utm_campaign=chrome

https://allegro.pl/oferta/plansza-edukacyjna-mapa-polski-historyczna-11404991618?utm_feed=aa34192d-eee2-4419-9a9a-de66b9dfae24&utm_term=desc-yes&utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=_krk_ksi%C4%85%C5%BCki_pla_ss&ev_adgr=Books&ev_campaign_id=15020594323&gclid=EAlaIQobChMIsrjamvGS9QIVygCiAx11pAANEAQYASABEgKzmfD_BwE

<https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/1099398,Deportacja-polskich-obywateli-do-Kazachstanu>

<https://www.lwow.com.pl/semper/kazach.html>

https://tyflomapy.pl/10__Ustalenie_granic_Polski_po_II_wojnie_swiatowej_1940-1945_.html

<http://www.polska1918-89.pl/pdf/repatriacja-ludnosci-polskiej-z-glebi-zsrr-w-aktach-zwiazku-patriotow-,4654.pdf>

<http://warszawa-przewodnik.pl/podroze-kazachstan-kazachstan.html>

http://www.fundacjadarodaka.pl/wp-content/uploads/2017/12/Dla-Rodaka-losy-Polak%C3%B3w-na-Wschodzie_RCEZ-Lubart%C3%B3w.ppt

<http://www.fundacjadarodaka.pl/wp-content/uploads/2017/12/Lekcja-dla-Rodaka-Szko%C5%82a-Podstawowa-nr-30-w-Olsztynie.pptx>